

Први кораци Републике Србије у Програму „Партнерство за мир“

УДК: 341.232.1 : 327.51
(497.11) 355.357 (497.11)

Мр Златан Јеремић, пуковник*

Аутор жели да укаже на могуће ангажовање Републике Србије у Програму „Партнерство за мир“, и то првенство кроз учешће у активностима обухваћеним Радним програмом евроатлантског партнерства и индивидуалним програмом партнерства, јер су то најчешће, први кораци у ангажовању земље партнера у Програму „Партнерство за мир“.

Радни програм евроатлантског партнерства за 2007. и 2008. годину, који је приказан у овом раду, обезбеђује Србији услове за оптимални избор обима и садржаја сарадње са НАТО-ом коју треба да дефинише у индивидуалном програму партнерства. Аутор указује на чињеницу да је рационалан одабир области сарадње и активности из Радног програма евроатлантског партнерства добра основа за реформу система одбране и да се на тај начин обезбеђују повољни услови за успешно учествовање у изградњи потребних политичких и војних способности за изградњу светског мира. Такође, важно је да Србија бира активности за индивидуални програм партнерства и према оствареним резултатима у постојећој сарадњи с НАТО-ом и планираном будућем учешћу у осталим механизмима сарадње.

Кључне речи: Програм „Партнерство за мир“, НАТО, евроатлантске безбедносне интеграције, механизми сарадње, држава партнер.

Увод

Програм „Партнерство за мир“ (ПЗМ) чини основни оквир за проширење и ојачање политичке и војне сарадње широм Европе, увећање стабилности, умањење претњи миру и изградњу јачих односа кроз промовисање духа практичне сарадње са Северноатлантским савезом (НАТО) и опредељење за основна начела те политичко-војне организације.¹ Све земље које су учествовале у Северноатлантском савету за сарадњу, (садашњи Савет евроатлантског партнерства) и

* Аутор је запослен у Министарству одбране.

¹ У Програму „Партнерство за мир“ сада учествују 23 земље (Албанија, Јерменија, Аустрија, Азербејџан, Белорусија, Хрватска, Финска, Грузија, Ирска, Казахстан, Киргистан, Молдавија, Русија, Шведска, Швајцарска, Таџикистан, Македонија, Туркменистан, Украјина, Узбекистан, Србија, Црна Гора, Босна и Херцеговина). Од оснивања Програма десет држава учесница постале су чланице НАТО (Чешка, Мађарска и Пољска 1999. године, а Бугарска, Естонија, Летонија, Литванија, Румунија, Словачка и Словенија 2004. године).

Конференцији за безбедност и сарадњу у Европи (садашња Организација за безбедност и сарадњу у Европи) позвао је НАТО *Позивним документом*, 1994. године, да се ангажују у Програму „Партнерство за мир“. Земље које се одазову на *Позивни документ*, потписују *Оквирни документ* и тако формално постају учеснице Програма „Партнерство за мир“. У *Оквирном документу* дефинисани су циљеви Програма, обавезе и овлашћења земаља партнера, с једне, и обавезе земаља чланица НАТО-а, с друге стране.

Након потписивања *Оквирног документа*, земља партнер доставља НАТО-у *презентациони документ* који садржи њене политичке циљеве везане за учешће у Програму „Партнерство за мир“, одабране области сарадње и ресурсе које намерава да стави на располагање за потребе активности које се реализују под окриљем Програма. Након достављања *презентационог документа*, практична сарадња земље партнера и НАТО-а институционализује се кроз мноштво механизма сарадње, од којих су најзначајнији: *радни програм евроатлантског партнерства, индивидуални програм партнерства, процес планирања и ревизије, индивидуални акциони план партнерства, програм побољшања обуке и образовања, концепт оперативних способности, акциони план партнерства против тероризма, акциони план партнерства за изградњу институција одбране итд.* Поред наведеног, постоје у оквиру Програма „Партнерство за мир“ и одређени споразуми који имају међународно-правни карактер. То су: *Споразум између држава НАТО-а и других држава чланица ПЗМ о статусу њихових снага* (омогућава спровођење заједничких вежби и обуке), *Споразум о безбедности информација* (омогућава размену информација на основу минималних стандарда заштите) и *Споразум о статусу мисија и представника трећих земаља НАТО-а* (њиме се обезбеђују привилегије и имунитет представницима држава ПЗМ у Белгији, где се налази седиште НАТО).² Уколико је земља учесница у Програму „Партнерство за мир“ заинтересована да постане чланица НАТО-а, поред наведеног, унапређује своју сарадњу са том политичко-војном организацијом и ангажовањем кроз механизам под називом *Акциони план за чланство*. На основу таквог ангажовања изграђује потребне политичке и војне способности потребне за пружање доприноса колективној одбрани и новим мисијама Северноатлантског савеза.

Сарадња Републике Србије са Северноатлантским савезом

Република Србија реализује спољнополитичку концепцију прилагођену дубоким променама у међународним односима на европском континенту и у непосредном окружењу, а пре свега промени њеног објективног положаја и међународне улоге. Сарадња са НАТО-ом

² Детаљније о наведеним споразумима у: мр Ђорђе Петровић, „*Механизми Програма „Партнерство за мир“*“, *Нови гласник*, бр. 2, Београд, 2007, стр. 16.

значајна је за очување безбедности Републике Србије, што се огледа у тежњи ка предвидљивости и извесности у вези са најважнијим вредностима којима располажу или ка којима стреме њени грађани, односно држава. На сложеност очувања безбедности Републике Србије утиче развој бројних политичких, одбрамбено-војних и економских изазова, као и изазови у социјалном и демократском развоју током протекле две деценије.³ Ти изазови су углавном наднационалног карактера, па се ствара потреба да Република Србија сарађује са осталим државама у ближем и даљем окружењу. У последње две деценије НАТО постао је, како због ангажовања у решавању насталих криза у евроатлантском региону, тако и на основу непрекидног процеса трансформације, најпоузданији гарант безбедности, па самим тим и окосница евроатлантских безбедносних интеграција.

На самиту НАТО-а у Риги, новембра 2006, Република Србија је позвана да приступи Програму „Партнерство за мир“. До тада је Република Србија сарадњу са НАТО реализовала у форми одабраних активности у Програму „Партнерство за мир“, на основу одлука са Самита у Истамбулу 2004. године. И пре него што је постала учесница Програма „Партнерство за мир“, Република Србија је развијала плодну сарадњу са НАТО-ом и то садржајнију него неке државе које су већ биле у том безбедносном аранжману.

Некадашња Савезна Република Југославија успоставила је редовне контакте и специфичне облике сарадње са НАТО-ом приликом примене Дејтонско-париског мировног споразума, Резолуције СБ УН 1244 и Војно-техничког споразума из Куманова. Веома значајан облик сарадње остварен је на југу Србије а њен конкретан резултат је улазак српских снага у Кошнену зону безбедности и смањење ваздушне зоне безбедности са 25 на 10 километара. Поред тога, Државна Заједница Србија и Црна Гора ушла је почетком 2006. године у трећи круг сарадње са НАТО-ом на основу Прилагођеног програма сарадње СЦГ-НАТО (*Tailored cooperation Program – TCP*). Тај програм је био садржајнији од индивидуалних програма партнерства неких партнерских држава и њиме су до сада били обухваћени следећи облици сарадње: помоћ НАТО-а у реформи одбране, програми збрињавања вишка војног персонала и конверзије војних база; размена искустава у случају ванредних околности; заједничка борба против

³ Претње безбедности било које државе у периоду након хладнога рата нису више једнодимензионалне. Наиме, поред оружаног облика угрожавања безбедности, свака држава се суочава и са мноштвом других изазова, попут тероризма, организованог криминала, пролиферације оружја за масовно уништење, корупције, загађивања животне средине... Безбедносни изазови и претње са којима се суочавају државе Југоисточне Европе, па самим тим и Република Србија, утврђени су у Заједничком документу о процени безбедносних изазова и могућностима сарадње у региону Југоисточне Европе (*SEECAP*), који су усвојили министри спољних послова у Будимпешти 29. маја 2001. године.

тероризма; програми учења енглеског језика; курсеви за официре и Владине стручњаке у школама НАТО-а у Немачкој и Италији, и друго. Поред тога, почетком 2006. године Амбасада Краљевине Норвешке, као *contact point* Државне Заједнице Србија и Црна Гора са НАТО-ом, покренула је иницијативу усмерену на пружање подршке НАТО-а Државној Заједници приликом реформе система одбране у институционалном оквиру под називом *Група СЦГ-НАТО за реформу одбране*, (сада *Група Србија – НАТО за реформу одбране*). Садржаје рада Групе чине области које се тичу реформе система одбране Републике Србије: 1) организација цивилне и демократске контроле система одбране; 2) имплементација стратегијског прегледа одбране и 3) управљање последицама реформе система одбране. С обзиром на наведене области, задаци Групе усмерени су на: 1) убрзање имплементације реформе одбране у координацији са државним руководством Републике Србије; 2) јачање свести о вођству Републике Србије у реформи одбране; 3) подстицање руководства Републике Србије да координира своје активности, представља заједничку визију и размењује и дели информације; 4) подстицање чланица НАТО-а да боље координирају билатералне активности у области реформе одбране, и 5) припрему Републике Србије за реализацију евентуално преузетих обавеза у Програму „Партнерство за мир“. Ради достизања наведених циљева у оквиру Групе Србија – НАТО за реформу одбране постоји 16 сталних и два ad hoc радна стола.⁴

Република Србија спроводи реформу система одбране и улаже напоре да је усклади са захтевима евроатлантских безбедносних интеграција. Постојеће способности Републике Србије нису усклађене са дефинисаним обавезама везаним за чланство у НАТО-у на политичком и војном плану. Због тога, Република Србија, уколико жели да постане чланица НАТО-а, треба „на прави начин“ да искористи механизме сарадње који се нуде у оквиру Програма „Партнерство за мир“ за реализацију реформе система одбране и тиме наведени процес у потпуности усклади са очекивањима у евроатлантским безбедносним интеграцијама. Међутим, од позива да се ангажује у Програму ПЗМ, Република Србија је само формално постала учесница потписивањем

⁴ Стални радни столови Групе Србија – НАТО за реформу одбране су: 1) Развој процедура за анализу и контролу трошкова у систему одбране; 2) Развој система за управљање кадровима и програм *PRISMA*; 3) Реформа образовања у систему одбране; 4) Развој стратегије за односе са јавношћу о питањима реформе одбране и интеграција; 5) Конверзија база; 6) Израда нацрта Презентационог документа за приступање Програму „Партнерство за мир“ и симулација Процеса планирања и ревизије; 7) Развој система планирања одбране; 8) Израда пројекта професионализације Војске Србије; 9) Развој цивилно-војне сарадње; 10) Израда модела стамбеног обезбеђења; 11) Конверзија покретне војне имовине; 12) План опремања и модернизације Војске Србије; 13) Реформа обавештајно-безбедносног система; 14) Реформа система обуке; 15) Развој *CAISR*, и 16) Развој система за управљање ванредним ситуацијама.

Оквирног документа и, нажалост, сада се налази иза Босне и Херцеговине и Црне Горе на путу у евроатлантске безбедносне интеграције јер су оне већ предале НАТО-у *презентационе документе* и израдиле своје *индивидуалне програме партнерства*.

Радни програм евроатлантског партнерства

Радни програм евроатлантског партнерства успостављен је на Самиту НАТО-а у Истамбулу 2004. године. Тачније, на том Самиту донета је одлука да се Радни програм партнерства и Акциони план Савета евроатлантског партнерства обједине у Радни програм евроатлантског партнерства. Наведени механизам чини детаљну мапу за целокупни Програм ПЗМ и има карактер политичко-војног водича. Радни програм евроатлантског партнерства чини основу за сарадњу НАТО-а, с једне, и партнерских држава, с друге стране. Тај програм обезбеђује политичко-војне смернице за имплементацију политике и циљева сарадње у НАТО-у. Обухвата двогодишњи период, а ревизију сваке године обавља Политичко-војни надзорни комитет (*Political-Military Steering Committee*), уз подршку међународног особља НАТО-а (*NATO International Staff-IS*) и међународног војног особља (*International Military Staff – IMS*). Програм одобрава Северноатлантски савет (North Atlantic Council) а од свеобухватног упутства (*overarching guidance*) и листе активности (*list of activities*).

Свеобухватним упутством успостављају се стратегијски циљеви и приоритети сарадње које одобрава Северноатлантски савет. Такође, њиме се утврђују области сарадње којима се подржавају дефинисани стратегијски циљеви и формулишу практични приоритетни циљеви које треба достићи у свакој области сарадње.

Радни програм евроатлантског партнерства за период 2007–2008. година садржи активности у 33 области сарадње (табела 1), које предлажу државе учеснице у ПЗМ, међународно особље и војне команде. У оквиру активности постоје приоритети и циљеви који се договарају на нивоу Савета евроатлантског партнерства.

На Самиту НАТО-а у Истамбулу, јуна 2004, усвојен је документ *Евроатлантско партнерство – поновно усредсређивање и обнављање* (*The Euro-Atlantic Partnership – Refocusing and Renewal*) у којем су дефинисани стратегијски циљеви и приоритети партнерске политике Северноатлантског савеза. У том документу дефинисана су четири основна циља партнерске политике НАТО-а:

- дијалог и сарадња;
- реформа (промовисање демократских вредности и убрзање процеса демократизације на евроатлантским просторима, саветовање и помоћ у свим аспектима безбедности и одбране);

– операције (припрема заинтересованих партнера за учешће у операцијама НАТО-а, развој интероперабилности, трансформација одбране упоредо с развојем оперативне улоге и способности НАТО-а);
– проширење Северноатлантског савеза.

Области сарадње којима се подржава достизање постављених циљева наведене су у табели 1 (могу се уочити области сарадње којима се подржава сваки дефинисани циљ партнерске политике НАТО-а). Развијање дијалога и сарадње остварује се кроз активности у 11 области сарадње (*ACD, CCMS, CEP, CRM, DEI, DPS, FPS, PD, PSI, RTT, STS*).⁵

Подршка реформе свих аспеката безбедности и одбране остварује се реализацијом активности у 12 области сарадње (*ACD, BSC, CEP, DCF, DEI, DPB, DPS, FPS, IHL, PD, PSI, SLW*). Области сарадње: демократска контрола оружаних снага; одбрамбена економија; планирање, буџетирање и управљање ресурсима одбране и одбрамбена политика и стратегија, уједно чине и механизме *Акционог плана партнерства за изградњу институција одбране (PAP – DIB)* који доприносе и реализацији циља *развијање способности и интероперабилности војних снага за операције Северноатлантског савеза*.

Способности и интероперабилност војних снага за операције Северноатлантског савеза развијају се кроз 25 области сарадње, што указује на изузетан значај који НАТО придаје операцијама (*ADF, ARM, ASM, BSC, C3, CEP, CRM, DCF, DPB, DPS, DRT, GEO, HMA, IHL, LNG, LOG, MED, METOC, MIF, NBC, PKG, SLW, STD, TEX, TRD*). За 12 области сарадње које се односе на подршку ангажовања у операцијама (*C3, GEO, LNG, LOG, MED, METOC, MIF, NBC, PKG, STD, TEX, TRD*) постоје конкретни захтеви за интероперабилношћу који су дефинисани у документу *Војни задаци за достизање интероперабилности (Military tasks for interoperability, MTIs)*. Приоритети партнерске политике НАТО-а груписани су као географски и системски приоритети.

Северноатлантски савез наставља са ангажовањем у демократској трансформацији и регионалној сарадњи између земаља источне и југоисточне Европе. Међутим, као одговор на измењено међународно окружење, тежиште Алијансе је на ангажовању са партнерима у стратешки важним регионима Централне Азије и тзв. *Caucasus* земаља. Примена механизма Програма „Партнерство за мир“, као што су, *индивидуални акциони план партнерства, акциони план партнерства за изградњу институција одбране, процес планирања и ревизије, акциони план партнерства против тероризма и поверљачки фонд ПЗМ*, приоритет је партнерске политике НАТО-а у та два региона.

Суочавање са изазовима савременог доба чини системским приоритетом партнерску политику НАТО-а. У вези с тим, процес ре-

⁵ Пун назив свих области сарадње у оквиру *Радног програма евроатлантског партнерства* наведени су у прилогу 3.

форми, дијалог и сарадња, као и унапређење партнерских способности за учешће у операцијама, основни су системски приоритети.

Табела 1

Area of cooperation (Област сарадње)		Дијалог и сарадња	Реформа	Операције	Проширење
ACD	Arms Control, Disarmament and Non-Proliferation (контрола наоружања, разоружање и спречавање пролиферације)				НАТО, кроз Програм „Партнерство за мир“, наставља да пружа подршку партнерима који желе да се прикључе Алијанси у складу са политиком отворених врата прокламованој у Вашингтонском споразуму и Позивном документу.
ADF	Air Defence (противваздухопловна одбрана)				
ARM	Armaments cooperation and management (сарадња и управљање у области наоружања)				
ASM	Airspace Management (управљање и контрола ваздухопловног простора)				
BSC	Border Security and Control (безбедност и контрола граница)		PAP-T		
C3	Consultation, Command and Control (консултације, командовање и контрола)			MTIs	
CCMS	Challenges of Modern Society (изазови модерног друштва)				
CEP	Civil Emergency Planning (планирање цивилне заштите у ванредним ситуацијама)	PAP-T			
CRM	Crisis Management (управљање кризама)				
DCF	Democratic Control of Forces and Defence Structures (демократска контрола оружаних снага и одбрамбених структура)		PAP-DIB	PAP-DIB	
DEI	Defence Economic Issues (одбрамбена економија)	PAP-T	PAP-DIB	PAP-DIB	
DPB	Defence Planning, Budgeting, and Resource Management (планирање, буџетирање и управљање ресурсима у области одбране)		PAP-DIB	PAP-DIB	
DPS	Defence Policy and Strategy (политика одбране и стратегија)		PAP-DIB	PAP-DIB	
DRT	Planning, Organisation and Management of National Defence Research and Technology (планирање, организовање и управљање активностима истраживања и технологијом у области националне одбране)				
FPS	Foreign Policy and Security (спољна политика и безбедност)				
GEO	Military Geography (војна географија)			MTIs	

Area of cooperation (Област сарадње)		Дијалог и сарадња	Реформа	Операције	Проширење
HMA	Humanitarian Mine Action (humanitarna акција против мина)				
IHL	International Humanitarian Law (међународно хуманитарно право)				
LNG	Language Training (учење језика)			MTIs	
LOG	Logistics (логистика)			MTIs	
MED	Medical Services (медицинске услуге)			MTIs	
ME-TOC	Meteorological and Oceanographic Support (подршка у области метеорологије и океанографије)			MTIs	
MIF	Military Infrastructure (војна инфраструктура)			MTIs	
NBC	NBC Defence (НБХ одбрана)			MTIs	
PD	Public Diplomacy (јавна дипломатија)				
PKG	Conceptual, Planning and Operational aspects of Peacekeeping (концепцијски, плански и оперативни аспекти одржавања мира)			MTIs	
PSI	Protective Security Systems and Inspections (системи безбедносне заштите)				
RTT	Response to Terrorism (одговор на тероризам)	PAP-T			
SLW	Small Arms and Light Weapons (стрелачко и лако наоружање)				
STD	Operational, Material and Administrative aspects of Standardisation (оперативни, материјални и административни аспекти стандардизације)			MTIs	
STS	Security Through Science (безбедност кроз науку)				
TEX	Military Exercises and Related Training (војне вежбе и сродне активности у области обуке)			MTIs	
TRD	Military Education, Training and Doctrine (образовање, обука и доктрина)			MTIs	

Листу активности израђује НАТО и усаглашава је са партнерима током двогодишњег периода. Са те листе партнери бирају активности зависно од својих потреба и захтева. Процес одабира области сарадње и активности из *Радног програма евроатлантског партнерства* заснован је на следећим принципима:

- *властити* избор области сарадње,
- *властити* избор приоритета,
- *властити* избор циљева,
- *властити* избор активности и догађаја,
- реалност и рационалност реализације активности и догађаја,
- спремност експертских тимова НАТО-а за пружање помоћи.

Коначна листа, која се ради посебно за сваку државу, резултат је билатералног договора са НАТО-ом и представља садржај индивидуалног програма партнерства одређене земље. За сваку активност наведени су: *шифра, назив активности, опис активности, надлежност, тип активности, време, трајање и место одржавања активности.*

Радни програм евроатлантског партнерства за 2007–2008. годину обухвата 1.619 активности, распоређених у 33 области сарадње. Првих пет области сарадње имају следећи број активности:

- 1) Војно образовање, обука и доктрина – 435;
- 2) Војне вежбе и сродне активности у области обуке – 209;
- 3) Консултације, командовање и контрола, комуникационе и информационе системе, системе за навигацију и идентификацију, аспекте интероперабилности, процедуре и терминологију – 184;
- 4) Оперативни, материјални и административни аспекти стандардизације – 139;
- 5) Планирање цивилне заштите у ванредним ситуацијама – 80.

На основу наведеног се може закључити да су обука, вежбе, командовање, контрола, стандардизација и интероперабилност изузетно значајне области сарадње у Програму „Партнерство за мир“. На прве четири области односе се захтеви за интероперабилношћу који су дефинисани у документу *Војни задаци за достизање интероперабилности (MTIs).*

У оквиру 29 области сарадње Комисија НАТО-а за консултације, командовање и контролу (*NC3B – NATO Consultation, Command and Control Board*) надлежна је за 151 активност. На другом месту по броју надлежности налази се школа НАТО-а (*NS – NATO School*), са 118 активности. Врховни штаб здружених снага Европе (*SHAPE – Supreme Headquarters Allied Powers Europe*) и *CC-Mar HQ Northwood*, који на оперативном нивоу припада Команди здружених снага у Брунсуму, налазе се на трећем месту по броју надлежности (по 82 активности).

На четвртм месту је Команда здружених снага у Напуљу (*JFC HQ Naples*), са 77 активности у осам области. Највећи број активности одвија се у Белгији (219), Немачкој (198), Италији (53), Турској (45) и Норвешкој (42). У оквиру 29 области сарадње, најчешћи облик реализовања активности су курс (447), састанак (358), конференција (204), посета (119) и тренинг (105). Од 77 планираних активности у надлежности Здружене команде снага у Напуљу највећи број активности одвија се у области *војно образовање, обука и доктрина* (45 активности), а затим у области *војне вежбе и сродне активности у области обуке* (13 активности).

Презентационим документом (у даљем тексту ПД) Републике Србије на основу којег се опредељује политичка воља за активним учешћем у ПЗМ, дефинишу се облици сарадње и утврђују расположиви капацитети и ресурси за потребе Програма. То је изузетно важан документ, на основу којег се стиче увид у стварну спремност и способност Републике Србије за пут ка евроатлантским безбедносним интеграцијама. Презентациони документ је први документ који се израђује након потписивања оквирног документа и има карактер својеврсног „писама о намерама“ – њиме се назначава политички и војни аспект придруживања Програму „Партнерство за мир“. *Презентациони документ* има политичко-безбедносно-одбрамбено-војни карактер, те није могуће избећи различиту дубину захватања свих тих димензија. Основни циљ тог документа јесте да се Алијанси представи како свака држава понаособ види своје учешће у ПЗМ, те да се одреде области сарадње за које су посебно заинтересоване и ресурси којима се подржава учешће у Програму. Анализом доступних докумената неколико земаља које нису чланице НАТО-а а имају дугогодишње и богато искуство у ПЗМ може се утврдити сличност структуре презентационог документа која произилази из његовог дефинисаног циља (табела 2).

Табела 2

Ред. бр.	Држава	Структура презентационог документа
1.	Финска	(1) Увод, (2) Финска искуства и ангажовани ресурси у одржавању мира, (3) Сарадња у припреми и планирању одржавања мира, (4) Обука за операције одржавања мира под патронатом УН и (или) ОЕБС-а.
2.	Шведска	(1) Увод, (2) Расположиви ресурси и снаге активности у ПЗМ, (3) Начин остварења политичких циљева ПЗМ.
3.	Аустрија	(1) Увод, (2) Расположиви ресурси и снаге активности у ПЗМ, (3) Начин остварења политичких циљева ПЗМ.
4.	Швајцарска	(1) Основе сарадње, (2) Циљеви учешће Швајцарске у ПЗМ, (3) Усклађеност са спољном и безбедносном политиком Швајцарске, (4) Приоритетне области сарадње у ПЗМ, (5) Области сарадње и активности, (6) Учесће у структурама НАТО-а.
5.	Србија	(1) Преамбула, (2) Политички оквир – основа за партнерске односе, (3) Области сарадње, (4) Расположиви ресурси за потребе активности у ПЗМ.

Индивидуални програм партнерства је план индивидуалне сарадње појединачне државе партнера и НАТО-а. Основу за израду и усаглашавање индивидуалног програма партнерства чине изјаве и области сарадње наведене у Радном програму евроатлантског партнерства и додатни предлози које су дали НАТО или партнер. Индивидуални програм партнерства садржи следеће целине: елементе државне политике према ПЗМ – индивидуални циљеви, војне снаге и друге ефективне које се дају на располагање за потребе активности Програма; оквир индивидуалног програма партнерства – приоритетне области сарадње и одабрани циљеви за сваку одабрану област сарадње и конкретне активности планиране за сваку област сарадње.⁶ Сваки индивидуални програм партнерства односи се на исти временски период као и Радни програм евроатлантског партнерства (две године).

Приликом начелног одабира и наглашавања области сарадње у презентационом документу и Индивидуалном програму партнерства - треба се ослонити на усаглашене критеријуме, које би могли да чине:

1) допринос области сарадње реализацији циљева и приоритета партнерске политике НАТО-а (1. дијалог и сарадња, 2. реформа, 3. операције, и 4. проширење НАТО-а);

2) допринос области сарадње реформи институција државе, система безбедности и система одбране (изградња институција и капацитета система безбедности и одбране, као и развој цивилних и војних способности потребних за функционисање у ПЗМ кроз различите механизме);

3) допринос области сарадње реализацији мисија и задатака дефинисаних у Стратегијском прегледу одбране (у даљем тексту СПО, прилог 1);

4) допринос области сарадње развоју постојећих и стварању нових способности за одговор на безбедносне изазове, ризике и претње (прилог 2);

За квантификацију доприноса може да се користи следећа мерна скала: у великој мери доприноси, доприноси и мало доприноси.

Свакако да би и финансијски аспект требало да буде један од критеријума, али су за његово разматрање неопходни конкретни параметри и сложенија методолошка апаратура, што је изазов са којим се морају суочити аналитичари, оперативци и доносиоци одлука.

За сваку област сарадње важе наведени критеријуми и вреднује се њен значај. Области сарадње приказане су према редоследу који је резултат статистичке анализе, а на основу укупног броја активности везаних за конкретну област сарадње (прилог 3).⁷ Области сарадње операционализоване су у форми приоритетних циљева који се могу

⁶ Мр Ђорђе Петровић, *исто*, стр. 17.

⁷ Претпоставља се да укупан број активности у оквиру једне области сарадње указује на њен значај.

остварити различitim активностима или су за њих везани војни задаци за достизање интероперабилности (прилог 3).

Област *војно образовање, обука и доктрина (Military Education, Training and Doctrine)* доприноси реализацији циља 3 и заступљена је са 435 активности. У *великој мери* доприноси реализацији мисија и задатака дефинисаних у СПО, као и развоју постојећих и стварању нових способности за одговор на безбедносне изазове, ризике и претње, те има приоритетан значај. За ту област сарадње везани су задаци који су дефинисани у *Војним задацима за достизање интероперабилности (MTIs)*.

Војне вежбе и сродне активности у области обуке (Military Exercises and Related Training) област је која доприноси реализацији циља 3 и заступљена је са 209 активности. У *великој мери* доприноси реализацији мисија и задатака дефинисаних у СПО, као и развоју постојећих и стварању нових способности за одговор на безбедносне изазове, ризике и претње, те има приоритетан значај. На ту област сарадње односе се задаци дефинисани у *MTIs*.

Област сарадње *оперативни, материјални и административни аспекти стандардизације (Operational, Material and Administrative Aspect of Standardization)* доприноси реализацији циља 3 и заступљена је са 139 активности. У *великој мери* доприноси реализацији мисија и задатака дефинисаних у СПО, као и развоју постојећих и стварању нових способности за одговор на безбедносне изазове, ризике и претње, те има приоритетан значај. *Та област сарадње мора да буде једна од приоритетних јер се преко ње обезбеђује интероперабилност снага за операције.* У оквиру те области сарадње потребно је изабрати приоритете: *STD-1, STD-2, STD-3 и STD-6*, а на њу се односе и задаци који су дефинисани у *MTIs*.

Консултације, командовање и контрола, укључујући комуникационе и информационе системе, системе за навигацију и идентификацију, аспекте интероперабилности, процедуре и терминологију (Consultation, Command and Control, including Communications and Information Systems, Navigation and Identification Systems, Interoperability Aspects, Procedures and Terminology) област је сарадње која доприноси реализацији циља 3 и заступљена је са 184 активности. У *великој мери* доприноси реализацији мисија и задатака дефинисаних у СПО, као и развоју постојећих и стварању нових способности за одговор на безбедносне изазове, ризике и претње, те има приоритетан значај. *Та област сарадње мора да буде једна од приоритетних јер се преко ње обезбеђује интероперабилност снага за операције, а на њу се односе задаци дефинисани у MTIs.*

Област сарадње *концепцијски, плански и оперативни аспекти одржавања мира (Conceptual, Planning and Operational Aspect of Peacekeeping)* доприноси реализацији циља 3 и заступљена је са 77 актив-

ности. У *великој мери* доприноси реализацији мисија и задатака дефинисаних у СПО, као и развоју постојећих и стварању нових способности за одговор на безбедносне изазове, ризике и претње, те има приоритетан значај. На ту област сарадње односе се задаци дефинисани у МТИs.

Учење језика (Language Training) доприноси реализацији циља 3 и заступљена је са 69 активности. У *великој мери* доприноси реализацији мисија и задатака дефинисаних у СПО, као и развоју постојећих и стварању нових способности за одговор на безбедносне изазове, ризике и претње, те има приоритетан значај. На ту област сарадње односе се задаци дефинисани у МТИs.

Област сарадње *одбрамбена политика и стратегија (Defence Policy and Strategy)* једна је од две области сарадње које доприносе реализацији сва три циља и заступљена је са 64 активности. Та област сарадње подржана је са шест циљева и 13 потциљева. У *акционом плану партнерства за изградњу институција одбране* та област сарадње третирана као један од основних инструмената реформе институција одбране. У непосредној је корелацији са садржајима *Индивидуалног акционог плана партнерства* и *Акционог плана за чланство*, те чини приоритетну област сарадње, која мора да буде саставни део листе активности у којима учествује Република Србија. У оквиру те области сарадње треба да се изаберу приоритети: *DPS-1, DPS-2, DPS-3, DPS-4 и DPS-6.*

Логистика (Logistics) као област сарадње доприноси реализацији циља 3 и заступљена је са 72 активности. У *великој мери* доприноси реализацији мисија и задатака дефинисаних у СПО, као и развоју постојећих и стварању нових способности за одговор на безбедносне изазове, ризике и претње, те има приоритетан значај. На ту област сарадње односе се задаци који су дефинисани у МТИs и приоритетни циљеви у *Радном програму евроатлантског партнерства* и мора да буде саставни део листе активности у којима учествује Република Србија. У оквиру те области сарадње потребно је да се изаберу следећи приоритети: *LOG-1, LOG-2, LOG-3, LOG-5, LOG-6 и LOG-8.*

Област сарадње *планирање цивилне заштите у ванредним ситуацијама (Civil Emergency Planning)* друга је област сарадње, поред *Defence Policy and Strategy*, која доприноси реализацији сва три циља и заступљена је са 80 активности. Подржана је са три циља и три потциља. У *Акционом плану партнерства против тероризма* та област сарадње се третира као један од основних инструмената. У *великој мери* доприноси реализацији мисија и задатака дефинисаних у СПО, као и развоју постојећих и стварању нових способности за одговор на безбедносне изазове, ризике и претње, те има приоритетан значај. У оквиру те области сарадње потребно је да се изаберу следећи приоритети: *CEP-1, CEP-2 и CEP-3.*

Медицинске услуге (Medical Services) као област сарадње, доприноси реализацији циља 3 и заступљене су са 65 активности. Та област сарадње *релативно мало* доприноси реализацији мисија и задатака дефинисаних у СПО, као и развоју постојећих и стварању нових способности за одговор на безбедносне изазове, ризике и претње, те нема приоритетан значај, а на њу се односе задаци који су дефинисани у *MTIs*.

Област сарадње *сарадња и управљање у области наоружања (Armaments Cooperation and Management)* доприноси реализацији циља 3, заступљена је са 22 активности и подржана са 10 приоритетних циљева. *Доприноси* реализацији мисија и задатака дефинисаних у СПО, као и развоју постојећих и стварању нових способности за одговор на безбедносне изазове, ризике и претње. У оквиру те области сарадње треба изабрати следеће приоритете: *ARM-1, ARM-2, ARM-3, ARM-4, ARM-5, ARM-6, ARM-7, ARM-8* и *ARM-9*.

Као област сарадње *НБХ одбрана (NBC Defence)* доприноси реализацији циља 3 и заступљена је са 18 активности. *Доприноси* реализацији мисија и задатака дефинисаних у СПО, као и развоју постојећих и стварању нових способности за одговор на безбедносне изазове, ризике и претње, има делимично приоритетан значај и на њу се односе задаци који су дефинисани у *MTIs*.

Област сарадње *управљање кризама (Crisis Management)* доприноси реализацији циља 1 и 3, заступљена је са 18 активности и подржана са два основна и девет посебних приоритетних циљева. У *великој мери* доприноси реализацији мисија и задатака дефинисаних у СПО, као и развоју постојећих и стварању нових способности за одговор на безбедносне изазове, ризике и претње, те има приоритетан значај. У оквиру те области сарадње потребно је да се изаберу следећи приоритети: *CRM-1, CRM-2/1, CRM-2/2, CRM-2/3, CRM-2/4* и *CRM-2/5*.

Управљање и контрола ваздушног простора (Airspace Management) као област сарадње, доприноси реализацији циља 3. Заступљена је са 18 активности и подржана са пет основних и 14 посебних приоритетних циљева. *Доприноси* реализацији мисија и задатака дефинисаних у СПО, као и развоју постојећих и стварању нових способности за одговор на безбедносне изазове, ризике и претње, те има делимично приоритетан значај.

У оквиру те области сарадње потребно је да се изаберу следећи приоритети: *ASM-1/1,2,3* и *ASM-2/1,2,3*.

Област сарадње *контрола наоружања, разоружање и спречавање пролиферације (Arms Control, Disarmament and Nonproliferation)* доприноси реализацији циља 1 и 2, заступљена је са 10 активности и подржана са пет приоритетних циљева. *Релативно мало* доприноси реализацији мисија и задатака дефинисаних у СПО, као и развоју

постојећих и стварању нових способности за одговор на безбедносне изазове, ризике и претње, те има делимично приоритетан значај. У оквиру те области сарадње треба да се изаберу следећи приоритети: *ACD-1* и *ACD-5*.

Противавдухопловна одбрана (Air Defence) област је сарадње која доприноси реализацији циља 3, заступљена је са девет активности и подржана са девет основних 16 посебних приоритетних циљева. У *великој мери* доприноси реализацији мисија и задатака дефинисаних у СПО, као и развоју постојећих и стварању нових способности за одговор на безбедносне изазове, ризике и претње, те има приоритетан значај. *Та област сарадње мора да буде одабрана* јер постоји потреба за контролом ваздушног простора па је део процеса успостављања регионалне контроле ваздушног простора. У оквиру те области сарадње потребно је да се изаберу следећи приоритети: *ADF-1/1,2,3* и *ADF-2/1,2,3,4*.

Област сарадње *планирање, буџетирање и управљање ресурсима у области одбране (Defence Planning, Budgeting and Resource Management)* доприноси реализацији циља 2 и 3, заступљена је са 10 активности и подржана је са пет приоритетних циљева. У *PAP-DIB* та област сарадње се третира као један од основних инструмената реформе институција одбране. У непосредној је корелацији са садржајима *IPAP* и *MAP*, и чини приоритетну област сарадње. У *великој мери* доприноси реализацији мисија и задатака дефинисаних у СПО, као и развоју постојећих и стварању нових способности за одговор на безбедносне изазове, ризике и претње, те има приоритетан значај.

У оквиру те области сарадње треба изабрати следеће приоритете: *DPB-1, DPB-2, DPB-3, DPB-4* и *DPB-5*.

Међународно хуманитарно право (*International Humanitarian Law*), као област сарадње доприноси *Међународно хуманитарно право* као област сарадње доприноси реализацији циља 2 и 3, заступљено је са девет активности и подржано са пет приоритетних циљева. *Релативно мало* доприноси реализацији мисија и задатака дефинисаних у СПО, као и развоју постојећих и стварању нових способности за одговор на безбедносне изазове, ризике и претње, те има делимично приоритетан значај. Међутим, та област сарадње има посебан значај за усклађивање различитих доктрина са процедурама које су у складу са обавезама из међународног хуманитарног права, те је потребно да се у њој учествује и да се изаберу следећи приоритети: *IHL-1* и *IHL-5*.

Област сарадње *одговор на тероризам (Response to Terrorism)* доприноси реализацији циља 1, заступљена је са девет активности и подржана са седам приоритетних циљева. У *Акционом плану партнерства против тероризма* указано је на значај те области сарадње. *Релативно мало* доприноси реализацији мисија и задатака дефинисаних у СПО, као и развоју постојећих и стварању нових способности за

одговор на безбедносне изазове, ризике и претње, те нема приоритетан значај са аспекта Војске Србије. Ипак, са аспекта државе, сарадња у тој области има *делимично приоритетан значај*. У оквиру те области сарадње треба изабрати следеће приоритете: *RTT-1, RTT-2, RTT-3, RTT-4, RTT-5, RTT-6 и RTT-7*.

Демократска контрола оружаних снага и одбрамбених структура (Democratic Control of Forces and Defence Structures) област је сарадње која доприноси реализацији циља 2 и 3, заступљена је са шест активности и подржана са 15 приоритетних циљева. У акционом плану партнерства за изградњу институција одбране та област сарадње третирана је као један од основних инструмената реформе система одбране. У непосредној је корелацији са садржајима из индивидуалног акционог плана партнерства и Акционог плана за чланство, те чини приоритетну област сарадње. У великој мери доприноси реализацији мисија и задатака дефинисаних у СПО, као и развоју постојећих и стварању нових способности за одговор на безбедносне изазове, ризике и претње, па има приоритетан значај. У оквиру те области сарадње треба изабрати следеће приоритете: *DCF-1, DCF-2, DCF-3, DCF-4, DCF-5, DCF-10 и DCF-11*.

Област сарадње *јавна дипломатија (Public Diplomacy)* доприноси реализацији циља 1 и 2, заступљена је са четири активности и подржана са шест приоритетних циљева. У акционом плану партнерства за изградњу институција одбране та област је третирана као један од основних инструмената реформе институција одбране. *Релативно мало* доприноси реализацији мисија и задатака дефинисаних у СПО, као и развоју постојећих и стварању нових способности за одговор на безбедносне изазове, ризике и претње, те нема приоритетан значај са аспекта Војске Србије. Ипак, са аспекта државе, сарадња у тој области има *делимично приоритетан значај* и потребно је да се изаберу следећи приоритети: *PD-1, PD-2 и PD-3*.

Спољна политика и безбедност (Foreign Policy and Security), као област сарадње доприноси реализацији циља 1 и 2, заступљена је са четири активности и подржана са пет приоритетних циљева. У Акционом плану партнерства за изградњу институција одбране третирана је као један од основних инструмената реформе система одбране. *Релативно мало* доприноси реализацији мисија и задатака дефинисаних у СПО, као и развоју постојећих и стварању нових способности за одговор на безбедносне изазове, ризике и претње, те нема приоритетан значај са аспекта Војске Србије. Ипак, са аспекта државе, сарадња у тој области има *делимично приоритетан значај*, па је потребно да се изаберу следећи приоритети: *FPS-1, FPS-2, FPS-3, FPS-4 и FPS-5*.

Област сарадње *стрелачко и лако наоружање (Small Arms and Light Weapons)* доприноси реализацији циља 2 и 3, заступљена је са две активности и подржана са пет приоритетних циљева. *Релативно мало* доприноси реализацији мисија и задатака дефинисаних у СПО,

као и развоју постојећих и стварању нових способности за одговор на безбедносне изазове, ризике и претње, те нема приоритетан значај са аспекта Војске Србије. Ипак, са аспекта система одбране у целини, у вези с уништавањем вишка наоружања, сарадња у тој области има *делимично приоритетан значај*, па је потребно да се изаберу следећи приоритети: *SLW-1, SLW-3 и SLW-4*.

Безбедност и контрола границе (Border Security and Control) област је сарадње која доприноси реализацији циља 2 и 3, заступљена је са четири активности и подржана са седам приоритетних циљева. У *акционом плану партнерства против тероризма* указано је на значај те области сарадње. *Релативно мало* доприноси реализацији мисија и задатака дефинисаних у СПО, као и развоју постојећих и стварању нових способности за одговор на безбедносне изазове, ризике и претње, те нема приоритетан значај са аспекта Војске Србије. Ипак, са аспекта државе, сарадња у тој области има *приоритетан значај*, па је потребно да се изаберу следећи приоритети: *BSC-2, BSC-3, BSC-4, BSC-5 и BSC-7*.

Области сарадње *подршка снагама НАТО-а и партнерским земљама у области метеорологије и океанографије (Meteorological and Oceanographic Support for NATO/Partner Force), војна географија (Military Geography), Хуманитарна акција против мина (Humanitarian Mine Action), изазови модерног друштва (Challenges of Modern Society), планирање, организовање и управљање активностима истраживања и технологијом у области националне одбране (Planning, Organization and Management of National Defence Research and Technology)* у садашњој ситуацији мало или нимало не доприносе реализацији мисија и задатака дефинисаних у СПО, као ни развоју постојећих и стварању нових способности за одговор на безбедносне изазове, ризике и претње, те немају одговарајући значај.

Закључна разматрања

Ангажовање у Програму „Партнерство за мир“ прилагођено је у потпуности свакој земљи учесници, пре свега, због постојања великог броја различитих механизма. Република Србија формално је постала учесница Програма потписивањем *Оквирног документа* у децембру 2006. године. Међутим, још увек није представила НАТО-у *презентациони документ*, нити је израдила *индивидуални програм партнерства*.

Значајно је да почетно ангажовање Републике Србије у Програму „Партнерство за мир“ буде добро осмишљено, а то се може постићи рационалним ангажовањем на основу *индивидуалног програма партнерства*. Заправо, тај механизам је основа за даље ангажовање, што значи да сарадња Републике Србије са НАТО-ом кроз *индивидуални програм партнерства* поспешује и њено ангажовање на основу *акционог плана партнерства против тероризма и Акционог плана партнерства за изградњу институција одбране*. Поред тога, ангажова-

ње на основу индивидуалног програма партнерства олакшава ангажовање у процесу планирања и ревизије, што се посебно односи на области сарадње које обухватају војне задатке у вези с достизањем интероперабилности.

Темељита и свеобухватна анализа Радног програма евроатлантског партнерства основ је за квалитетну израду индивидуалног програма партнерства, чиме се стварају услови за рационално учешће Републике Србије у Програму „Партнерство за мир“. Наиме, од 33 области сарадње из Радног програма евроатлантског партнерства, које садрже преко 1.600 активности, Република Србија треба за свој индивидуални програм партнерства да изабере најкорисније области, узимајући, пре свега, у обзир постојеће способности, правце даљег развоја система одбране и захтеве у вези са снагама стављеним на располагање за активности у Програму „Партнерство за мир“.

Литература:

1. *NATO Handbook*, Brussels, NATO Office of Information and Press, 2006.
2. *Euro-atlantic partnership work programme table of activities 2007 – 2008*.
3. *Euro-atlantic partnership work plan for 2006, overarching guidance*.
4. *Partnership for Peace: Invitation Document*, Brussels, 10 January 1994.
5. *Partnership for Peace: Framework Document*, Brussels, 10 January 1994.
6. *Basic Document of the Euro-Atlantic Partnership Council*, Sintra, Portugal, 30 May 1997.
7. *Report on the Comprehensive Review of the Euro-Atlantic Partnership Council and Partnership for Peace*, Prague, 21 November 2002.
8. *Partnership Action Plan against Terrorism*, Prague, 21 November 2002.
9. *Partnership Action Plan on Defence Institution Building (PAP-DIB)*, Brussels, 7 June 2004.
10. *The Euro-Atlantic Partnership – Refocusing and Renewal*, Istanbul, 23 June 2004.
11. *Report on the Partnership Action Plan against terrorism*, 23 June 2004.
12. *NATO/FPF Trust Fund Policy*, Brussels, 6 September 2004.

Прилог 1

Мисија	Задатак
1. Одбрана Републике Србије од војних изазова, ризика и претњи безбедности	1.1. Одвраћање од оружаног угрожавања
	1.2. Одбрана територије
	1.3. Одбрана ваздушног простора
2. Учешће у изградњи и очувању мира у региону и свету	2.1. Учешће у међународној војној сарадњи
	2.2. Учешће у мировним операцијама
	2.3. Учешће у систему колективне одбране
3. Подршка цивилним властима у супротстављању невојним претњама безбедности	3.1. Подршка цивилним властима у супротстављању тероризму и организованом криминалу
	3.2. Подршка цивилним властима у случају природних непогода и индустријских и других катастрофа

Извор: Нацрт стратегијског прегледа одбране, МО Републике Србије, 2006.

З а д а т а к Потребна способност	Одбрањене од оружаног угрожавања							
	1.1.	1.2.	1.3.	2.1.	2.2.	2.3.	3.1.	3.2.
Пројектовање и развој потребних снага	X							
СЗ1 (командовање, контрола, комуникација, информација)	X	X	X			X	X	
Обука школовање и усавршавање	X							
Снабдевање, одржавање, транспорт, здравство, инфраструктура, општа логистика	X							
Плански организован прелазак на одређени ниво готовости за извршавање задатака	X							
Прикупљање, анализа, обрада и процена података који су значајни за унутрашњу и спољну безбедност	X							
Пешадијска дејства		X				X		
Оклопна дејства		X				X		
Ваздухопловна дејства		X	X			X		
Противваздухопловна дејства		X	X					
Диверзантска дејства		X				X		
Артиљеријско-ракетна дејства		X				X		
Противдиверзантска и противтерористичка дејства		X				X		
Инжињеријска дејства		X	X			X	X	
Електронска дејства		X	X			X		
Бродска дејства		X						
Противбродска дејства		X						
Обавештајно обезбеђење		X	X			X	X	
Безбедносно обезбеђење		X	X			X	X	
Телекомуникационо и информатичко обезбеђење		X	X			X	X	
Противнуклеарно, противхемјско и противбиолошко обезбеђење		X	X			X	X	
Маскирно обезбеђење		X	X			X	X	
Логистичка подршка		X	X			X	X	
Успостављање партнерских односа: способност учешћа у билатералним војним активностима				X				
Успостављање партнерских односа; способност учешћа у мултилатералним војним активностима				X				
Превентивно размештање снага					X			
Раздвајање сукобљених страна; успостављање и одржавање заштићених зона; осматрање, контрола и надгледање					X			

З а д а т а к Потребна способност	Одбрањене од оружаног угрожавања							
	1.1.	1.2.	1.3.	2.1.	2.2.	2.3.	3.1.	3.2.
Осматрање, контрола и надгледање; успостављање и одржавање заштићених зона; раздвајање сукобљених страна					X			
Раздвајање сукобљених страна; успостављање тампон зона; осигурање или ограничавање слободе кретања					X			
Војна помоћ и подршка цивилним властима; демобилизација сукобљених снага; осигурање или ограничавање слободе кретања					X			
Способност копненог, ваздушног и водног транспорта хуманитарне помоћи; способност и дистрибуција хуманитарне помоћи					X			
Медицински третман унесрећених људи					X		X	X
Брзо проналажење и спасавање унесрећених лица					X		X	X
Брза и безбедна евакуација становништва					X		X	X
Брза и квалитетна изградња и поправка мостова и путева					X		X	X
Способност физичке заштите становништва, хуманитарних радника и хуманитарне помоћи					X			
Обележавање и разминување минских поља					X			
Ублажавање и отклањање последица технолошких хаварија и других акцидентата од РХБ агенаса					X			X
Брзо спасавање имовине							X	
Брза и квалитетна техничка подршка напорима ради отклањања последица непогоде							X	X
Предузимање санитарнохигијенских и санитарнотехничких мера							X	X
Спречавање ширења пожара и гашење пожара								X

Приоритетни циљеви у областима сарадње*

- ACD КОНТРОЛА НАОРУЖАЊА, РАЗОРУЖАЊЕ И СПРЕЧАВАЊЕ ПРОЛИФЕРАЦИЈЕ**
- ACD 1 Унапређење веза, сарадње и размене искустава између националних институција везаних за надгледање и примену споразума о контроли и извозу наоружања и војне технологије.
- ACD 2 Унапређење усклађености националних и међународних споразума о контроли и извозу наоружања и војне технологије.
- ACD 3 Обезбеђење стандардне обуке верификатора у инспекцијским пословима.
- ACD 4 Обезбеђење стандардне обуке људства у званичној размени информација у складу са међународним споразумима и уговорима.
- ACD 5 Обезбеђење обуке за правовремено и прецизно прикупљање података путем VERITY базе података.
- ADF ПРОТИВВАЗДУХОПЛОВНА ОДБРАНА**
- ADF 1 Усклађивање концепата, процедура и терминологије у области противваздухопловне одбране.
- ADF 1.1 Израда националног концепта противваздухопловне одбране.
- ADF 1.2 Усклађивање националне терминологије у области противваздухопловне одбране са НАТО.
- ADF 1.3 Усклађивање националних процедура у области противваздухопловне одбране са концептима и терминологијом у НАТО.
- ADF 2 Промовисање развоја компатибилних механизма и процедура за одговор на потенцијалне кризе и летове ваздухоплова у близини границе.
- ADF 2.1 Развој националних процедура противваздухопловне одбране у кризним ситуацијама.
- ADF 2.2 Успостављање функционалног интерфејса између противваздухопловне одбране, управљања ваздушним простором и цивилних агенција за кризне ситуације.
- ADF 2.3 Координација са суседним земљама у одговору на граничне инциденте.
- ADF 2.4 Развој процедура за комуникацију у хитним случајевима повреде ваздухопловног простора.
- ADF 3 Унапређење националне обуке и вежби у области противваздухопловне одбране.
- ADF 3.1 Исказивање националних захтева за обуком у области противваздухопловне одбране.
- ADF 3.2 Развој националних програма обуке у области противваздухопловне одбране.
- ADF 4 Развој ефикасне структуре у области противваздухопловне одбране на бази NADC координисаних билатералних програма и аналитичких студија.
- ADF 4.1 Развој националних аналитичких способности и захтева.
- ADF 4.2 Организационо реструктурирање у области противваздухопловне одбране.
- ADF 4.3 Заједничке аналитичке студије.
- ADF 5 Достижање интероперабилности, посебно у областима система идентификације ваздухоплова, ваздухопловног транспорта и снабдевања горивом у ваздуху.
- ADF 5.1 Успостављање националне политике и процедура у области ваздухопловне идентификације.
- ADF 5.2 Елаборирање националних захтева за транспорт противваздухопловне опреме.

* Из радног програма евроатлантског партнерства за 2007–2008. годину.

ADF 5.3 Елаборирање националних захтева за снабдевање горивом у ваздуху.
ADF 5.4 Обезбеђење система идентификације компатибилних са НАТО системима.

ARM САРАДЊА И УПРАВЉАЊЕ У ОБЛАСТИ НАОРУЖАЊА

- ARM 1 Унапређење сазнања о захтевима и приоритетима НАТО земаља у области наоружања.
- ARM 2 Имплементација стандарда развијених од стране НАТО у области одбрамбене опреме и снабдевања.
- ARM 3 Изграђивање ефективних владиних структура и процедура у области одбрамбене опреме и снабдевања усклађених са НАТО земљама.
- ARM 4 Изграђивање система планирања и управљања пројектима у области одбрамбене опреме и снабдевања.
- ARM 5 Имплементација координисане стратегије располагања комерцијалном робом.
- ARM 6 Успостављање адекватне националне организације и механизма у погледу учешћа у дијалогу у области одбрамбене индустрије.
- ARM 7 Унапређење сарадње и могућности доприноса партнерских земаља НАТО студијама у области одбрамбене индустрије.
- ARM 8 Усвајање адекватних стандарда безбедности у индустрији сагласних са НАТО регулативом и праксом.
- ARM 9 Усклађивање, имплементација и унапређење принципа и праксе обезбеђења квалитета.
- ARM 10 Развој напредних технологија ради превенције посебних облика терористичких напада.

ASM УПРАВЉАЊЕ И КОНТРОЛА ВАЗДУХОПЛОВНОГ ПРОСТОРА

- ASM 1 Развој ефективне цивилно-војне сарадње у области управљања ваздухопловним саобраћајем.
 - ASM 1.1 Успостављање националних процедура у цивилно-војној координацији.
 - ASM 1.2 Унапређење односа између националних агенција.
 - ASM 1.3 Развој институционалног оквира за цивилно-војну сарадњу и координацију.
- ASM 2 Координација захтева за мултинационалне вежбе у ваздухопловном простору.
 - ASM 2.1 Успостављање националних процедура за ваздухопловне вежбе.
 - ASM 2.2 Успостављање националног интерфејса између противваздухопловне одбране и управљања ваздушног простором.
 - ASM 2.3 Успостављање националне политике коришћења ваздухопловног простора.
- ASM 3 Достижање интероперабилности у области ваздухопловне комуникације и навигације.
 - ASM 3.1 Успостављање ваздухопловне комуникације и навигације.
 - ASM 3.2 Усклађивање са НАТО стандардима.
 - ASM 3.3 Развој националних планова за снабдевање у коришћењу опреме.
- ASM 4 Развој стандардних процедура за управљање ваздухопловним саобраћајем у операцијама подршке миру.
 - ASM 4.1 Развој националних процедура.
 - ASM 4.2 Усклађивање са НАТО процедурама.
- ASM 5 Подршка напорима за имплементацију стандарда Међународне цивилне авио организације и радарских транспондер система у ваздухопловима партнерских земаља.
 - ASM 5.1 Дефинисање националних захтева за ваздухопловима.
 - ASM 5.2 Идентификација неперспективних ваздухоплова.
 - ASM 5.3 Развој националног плана снабдевања.

БЕЗБЕДНОСТ И КОНТРОЛА ГРАНИЦА

- BSC 1 Трансформација војних граничних јединица у цивилну службу под ефикавном и транспарентном правном и судском контролом и са процедурама за алокацију финансија и ресурса.
- BSC 2 Унапређење ефикасних унутрашњих механизма координације између агенција за обезбеђење границе.
- BSC 3 Унапређење обуке људства.
- BSC 4 Унапређење опреме за обезбеђење границе.
- BSC 5 Унапређење комуникације са органима за обезбеђење границе суседних земаља.
- BSC 6 Унапређење националног доприноса регионалним и међународним односима у обезбеђењу граница.
- BSC 7 Примена PАР-T механизма у обезбеђењу граница.

СЕР ПЛАНИРАЊЕ ЦИВИЛНЕ ЗАШТИТЕ У ВАНРЕДНИМ СИТУАЦИЈАМА

- СЕР 1 Унапређење способности за одговор на катастрофе.
- СЕР 1.1 Развој националних СЕР институција ради обједињавања цивилних и војних одговорности.
- СЕР 1.2 Развој националног СЕР правног оквира, доктрина и политика.
- СЕР 1.3 Развој прилагођеног програма обуке.
- СЕР 2 Унапређење одговора на катастрофе, управљања ризицима и интероперабилност у оквиру Савета за евроатлантску сарадњу.
- СЕР 3 Унапређење националног доприноса Евроатлантског координационог центра за одговор на катастрофе.

CRM УПРАВЉАЊЕ КРИЗАМА

- CRM 1 Унапређење сарадње у области управљања кризама у складу са НАТО системом за одговор на кризе и Упутство за одговор на кризе одобрено од стране Северноатлантског савета.
- CRM 1.1 Промовисање веће интероперабилности кроз учешће партнера у вежбама, састанцима, семинарима и радионицама.
- CRM 2 Унапређење демократске контроле способности за управљање кризама.
- CRM 2.1 Развој националних тела за управљање кризама.
- CRM 2.2 Развој националног оперативног и ситуационог центра.
- CRM 2.3 Развој процедура за управљање кризама.
- CRM 2.4 Развој мера за управљање кризама.
- CRM 2.5 Унапређење обуке путем учешћа у активностима и вежбама.
- CRM 2.6 Развој националних вежби за управљање кризама.
- CRM 2.7 Развој комуникационих захтева за управљање кризама.
- CRM 2.8 Унапређење заједничких доктринарних докумената за управљање кризама.

DCF ДЕМОКРАТСКА КОНТРОЛА ОРУЖАНИХ СНАГА И ОДБРАМБЕНИХ СТРУКТУРА

- DCF 1 Побољшање интеракције између Владе, Парламента, ресорних министарстава и агенција које су надлежне за питања и одлучивање у области националне одбране.
- DCF 2 Усклађивање војне културе и традиције са променама администрације у области одбране.
- DCF 3 Изграђивање етичке и политичке неутралности међу војним професионалцима.
- DCF 4 Охрабривање компетентне и стручне дебате о одбрани уз укључивање независних цивилних експерата и новинара.
- DCF 5 Развој војних образовних програма дизајнираних ради стварања осећаја служења цивилним властима.

- DCF 6 Усвајање идеја о структури, организацији и улози одбрамбених институција у демократском друштву.
- DCF 7 Усвајање идеја о структури, организацији и улози министарстава и агенција које су надлежне за питања и одлучивање у области националне одбране у демократском друштву.
- DCF 8 Усвајање идеја о улози резервних снага и мобилизације у демократском друштву.
- DCF 9 Усвајање идеја о другим питањима људских ресурса у систему балансираних цивилно-војних односа.
- DCF 10 Подршка имплементацији „OSCE code of conduct“.
- DCF 11 Развој образовања цивила у влади и парламенту из области одбране и безбедности.
- DCF 12 Објашњавање и промовисање легитимне улоге војске у демократском и цивилном друштву.
- DCF 13 Унапређење коришћења информационе технологије за приступ и обезбеђење слободног протока информација из области демократске контроле војске.
- DCF 14 Доношење заснованих одлука о служењу војног рока и развој националних програма за подршку тих одлука.
- DCF 15 Развој ефективног и транспарентног правног надгледања сектора одбране и безбедности.

DEI ОДБРАМБЕНА ЕКОНОМИЈА

- DEI 1 Развој политике и метода превазилажења социо-економских последица трансформације одбране.
- DEI 1.1 Израда и имплементација програма за конверзију војног персонала.
- DEI 1.2 Развој експертиза везаних за управљање вишком војног кадра.
- DEI 2 Повећање ефикасности економски оправданог и цивилног управљања системом одбране.
- DEI 2.1 Развој техника којима се унапређује управљање ресурсима у одбрамбеним трошковима.
- DEI 2.2 Процена приуштивости и одрживости трошкова одбране.
- DEI 3 Праћење процеса реструктурирања и модернизације одбрамбене индустрије.
- DEI 4 Унапређење националне експертизе, посебно кроз размену информација о појединим питањима безбедносног аспекта економског развоја.
- DEI 5 Унапређење националне експертизе путем размене искустава о економским и финансијским аспектима одбране од тероризма.

DPB ПЛАНИРАЊЕ, БУЏЕТИРАЊЕ И УПРАВЉАЊЕ РЕСУРСИМА У ОБЛАСТИ ОДБРАНЕ

- DPB 1 Развој ефективног националног процеса планирања и буџетирања под демократском контролом.
- DPB 2 Развој ефикасних, ефективних и интероперабилних војних снага.
- DPB 3 Унапређење транспарентности одбрамбеног планирања и буџетирања са партнерима и савезницима.
- DPB 4 Побољшање употребе модерне информационе технологије за приступ и обезбеђење слободног протока информација у области одбрамбеног планирања и буџетирања.
- DPB 5 Унапређење атрактивности, селекције, обуке и управљања каријером цивила у сектору одбране.

DPS ПОЛИТИКА ОДБРАНЕ И СТРАТЕГИЈА

- DPS 1 Развој сазнања/разумевања у вези са одређењем појмова у области безбедности и одбране.
- DPS 1.1 Развој сазнања/разумевања у вези са одређењем појмова у области политике националне безбедности.

- DPS 1.2 Развој saznaња/razumevaња националних стратегија и безбедносне политике НАТО.
- DPS 1.3 Развој saznaња/razumevaња у вези са одређењем појмова у области политике националне одбране.
- DPS 1.4 Развој saznaња/razumevaња у вези са националним стратегијама и Стратегијским концептом НАТО.
- DPS 2 Успостављање/анализа националне безбедности и одбрамбених организација.
- DPS 2.1 Обликовање/побољшање/кориговање поделе одговорности између одбрамбених институција.
- DPS 2.2 Побољшање односа између националних институција по питањима одбране.
- DPS 2.3 Обликовање/побољшање/кориговање структура сектора националне безбедности.
- DPS 3 Израда доктринарних докумената у области безбедности и одбране.
- DPS 3.1 Израда стратегијских директива (Бела књига безбедности и одбране, Концепт националне безбедности, Национална стратегија одбране/војске)
- DPS 3.2 Превођење одбрамбене/војне стратегије у планове имплементације.
- DPS 3.3 Развој делотворних и транспарентних аранжмана и процедура ради процене безбедносних ризика и капацитета националне одбране.
- DPS 4 Унапређење правног аспекта безбедности.
- DPS 4.1 Имплементација Споразума о статусу снага у оквиру Програма „Партнерство за мир“ (SOFA)
- DPS 5 Унапређење употребе модерне информационе технологије ради приступа и обезбеђења слободног тока информација које се односе на политику одбране и стратегију.
- DPS 6 Подржавање цивилног учешћа у развоју одбрамбене и безбедносне политике.
- DPS 6.1 Побољшање сарадње са невладиним организацијама.
- DPS 6.2 Побољшање приступа јавности информацијама које се односе на одбрамбену и безбедносну политику и стратегију.

FPS СПОЉНА ПОЛИТИКА И БЕЗБЕДНОСТ

- FPS 1 Унапређење стабилности и безбедности широм евроатлантског региона кроз дијалог и консултације.
- FPS 2 Оснивање и подршка регионалним иницијативама које су подесне за унапређење стабилности и безбедности.
- FPS 3 Унапређење демократских вредности и подстицање развоја демократије у области одбране и безбедности у оквиру унутрашњих реформи.
- FPS 4 Идентификација растућих претњи по безбедност и изналажење начина да се на њих одговори.
- FPS 5 Развој делотворних и транспарентних аранжмана ради побољшања ефикасности међународне сарадње и добросуседства по питањима одбране и безбедности.

IHL МЕЂУНАРОДНО ХУМАНИТАРНО ПРАВО

- IHL 1 Усвајање заједничких стандарда међународног хуманитарног права ради достизања „правне интероперабилности“ са земљама Савета евроатлантског партнерства.
- IHL 2 Побољшања националног обучавања у области међународног хуманитарног права, укључујући и заједничке активности.
- IHL 3 Допринос изградњи базе података војних експерата и тренера у области међународног хуманитарног права и правних обавеза у вези националних ограничења приликом његове примене.

- IHL 4 Обезбеђење да националне доктрине (нпр. Доктрина за мировне операције, Доктрина за цивилно-војну сарадњу и друге) буду у потпуној сагласности са обавезама међународног хуманитарног права.
- IHL 5 Обезбеђење ширења материјала који се односе на међународно хуманитарно право употребом модерних информационих технологија.

LOG

ЛОГИСТИКА

- LOG 1 Хармонизација националног концепта логистике, принципа, политика, доктрина и процедура са концептима, принципима, политикама, доктринама, директивама, техникама и процедурама логистике у НАТО.
- LOG 2 Фамилијаризација са/имплементација НАТО концепата, директива, процедура и иницијатива које се односе на горива, мазива и помоћне производе и опрему.
- LOG 3 Обука особља за реализацију функција логистике и рад на системима за командовање и контролу.
- LOG 4 Имплементација информационих система и механизма логистике у НАТО (нпр. ADAMS, LOGREP), Система за кодификацију у НАТО и фамилијаризација са Интегрисаном логистичком подршком у НАТО, као и концептима, принципима, политикама, процедурама и иницијативама које се односе на управљање животним циклусом материјалних ресурса.
- LOG 5 Развој ефективних, ефикасних и интероперабилних националних структура за логистику.
- LOG 6 Побољшање интероперабилности националних логистичких капацитета.
- LOG 7 Развој националног концепта, структура и базе података усмерених на изградњу капацитета за подршку земље домаћина.
- LOG 8 Развој националних и мултинационалних способности логистике за Програм „Партнерство за мир“ и операције „Партнерства за мир“ под вођством НАТО.

MED

МЕДИЦИНСКЕ УСЛУГЕ

- MED 1 Фамилијаризација са медицинским функцијама логистике у НАТО. Развој медицинских способности ради достизања захтеваног нивоа стандардизације за реализацију операција усаглашених у оквиру Програма „Партнерство за мир“.
- MED 2
- MED 3 Развој националних и мултинационалних медицинских способности за операције „Партнерства за мир“ под вођством НАТО.

PD

ЈАВНА ДИПЛОМАТИЈА

- PD 1 Успостављање мрежа између важних универзитета, института и медија ради подржавања евроатлантског партнерства и релевантних политика НАТО.
- PD 2 Унапређење активности усмерених на подршку иницијатива регионалне сарадње и ширење евроатлантских вредности.
- PD 3 Проширење сазнања о евроатлантском партнерству и НАТО повећањем контакта са медијима.
- PD 4 Охрабривање организација цивилног друштва у њиховим напорима за демократске реформе.
- PD 5 Подршка активностима образовања у области безбедности и одбране уз укључивање младих генерација.
- PD 6 Побољшање ширења докумената евроатлантског партнерства и важних докумената НАТО, посебно електронским путем.

PKG

КОНЦЕПТУАЛНИ, ПЛАНСКИ И ОПЕРАТИВНИ АСПЕКТИ ОДРЖАВАЊА МИРА

- PKG 1 Обезбеђење обавештености о трговини људима, као претњи по безбедност, кроз национални ланац командовања на свим нивоима, укључујући обавештеност о политикама НАТО у вези са поменутом претњом.

- PKG 2 Развој посебних националних политика, базираних на postojećим НАТО политикама и доктринама, које ће обезбедити подршку напорима у супротстављању трговини људима.
- PKG 3 Обезбеђење да националне снаге делегиране за операције под вођством НАТО испуне захтеве дефинисане политиком те организације.
- PKG 4 Обезбеђење адекватне обавештености и обуке за супротстављање трговини људима у националним институцијама за обуку и образовање.
- PKG 5 Успостављање националних аранжмана са домаћим и међународним организацијама одговорним за обезбеђење помоћи у пружању уточишта жртвама трговине људима.

PTT ОДГОВОР НА ТЕРОРИЗАМ

- PTT 1 Успостављање/побољшање националног доприноса међународним и регионалним политичким напорима дефинисаним Акционим планом партнерства против тероризма, као и релевантним резолуцијама Уједињених нација.
- PTT 2 Успостављање националних механизма ради доприноса размени информација у борби против тероризма.
- PTT 3 Побољшање интероперабилности у областима које се односе на анти-терористичке способности.
- PTT 4 Смањење претњи које проистичу из нелегалне трговине стрелачким и лаким наоружањем и преносних система противваздухопловне одбране.
- PTT 5 Успостављање/побољшање националне обуке у борби против тероризма.
- PTT 6 Побољшање националног доприноса регионалној сарадњи у супротстављању тероризму.
- PTT 7 Унапређење научне сарадње у борби против тероризма.

SLW СТРЕЉАЧКО И ЛАКО НАОРУЖАЊЕ

- SLW 1 Достизање циљева задатих од стране Уједињених нација документом: „Акциони програм превенције и искорењивања незаконите трговине стрелачким и лаким наоружањем“.
- SLW 2 Допринос подстицању програма за синергију и хармонизацију између учесница Програма „Партнерство за мир“, Медитеранског дијалога, међународних и невладиних организација.
- SLW 3 Обезбеђење адекватног управљања националним залихама стрелачког и лаког наоружања и уништавања вишка залиха.
- SLW 4 Борба против незаконите трговине и идентификовање потреба за прилагођеном помоћи у тој области.
- SLW 5 Допринос развоју модула и програма за обуку у оквиру Програма „Партнерство за мир“ за специфичне проблеме у вези са прикупљањем наоружања.

STD ОПЕРАТИВНИ, МАТЕРИЈАЛНИ И АДМИНИСТРАТИВНИ АСПЕКТИ СТАНДАРДИЗАЦИЈЕ

- STD 1 Имплементација стандарда НАТО за усаглашене области сарадње у оквиру Програма „Партнерство за мир“.
- STD 2 Побољшање сазнања и доприноса у вези са формулисаним захевима од стране НАТО који се односе на наоружање.
- STD 3 Побољшање интероперабилности са НАТО кроз достизање захтеваних нивоа компатибилности, међузаменљивости и заједништва опреме и система који се налазе на коришћењу у морнарици, копненој војсци и ваздухопловству путем размене информација и заједничким активностима.
- STD 4 Стандардизација или хармонизација у обликовању критеријума за наоружање морнарице, копнене војске и ваздухопловства, где је то подесно.
- STD 5 Осигурање веће безбедности приликом транспорта и складиштења муниције и експлозива.

- STD 6 Имплементација стандарда или заједничко обликовање принципа за постављање са муницијом и експлозивом.
- STD 7 Имплементација општих стандарда за наоружање и војну опрему, како на нивоу система, тако и на нивоу компоненти.
- STD 8 Имплементација НАТО система за кодификацију ради ефикасне идентификације захтеваних ствари у националном систему приликом снабдевања и активности подршке животном циклусу наоружања и војне опреме.

STS БЕЗБЕДНОСТ КРОЗ НАУКУ

- STS 1 Подршка националним приоритетима, политици и реформи кроз унапређењу сарадњу са НАТО у области науке и технике.
- TS 2 Развој или побољшање истраживања у области одбране од тероризма.
- STS 3 Имплементација конкретних пројеката укључујући регионалну сарадњу између земаља учесница Програма „Партнерство за мир“ ради сагледавања најприоритетнијих потреба и заједничких проблема.
- STS 4 Предузимање научне сарадње ради сагледавања најприоритетнијих националних питања, као што су природне и вештачки изазване непогоде.
- STS 5 Управљање сарадњом у истраживању ради сагледавања приоритета у друштвеним кретањима.
- STS 6 Проширење националне повезаности преко Интернета са међународном научном заједницом.

TEX ВОЈНЕ ВЕЖБЕ И СРОДНЕ АКТИВНОСТИ У ОБЛАСТИ ОБУКЕ

Циљеви: Обухваћени војним задацима за достизање интероперабилности.

LNG УЧЕЊЕ ЈЕЗИКА

Циљеви: Обухваћени војним задацима за достизање интероперабилности.

TRD ВОЈНО ОБРАЗОВАЊЕ, ОБУКА И ДОКТРИНЕ

Циљеви: Обухваћени војним задацима за достизање интероперабилности

C3 КОНСУЛТАЦИЈЕ, КОМАНДОВАЊЕ И КОНТРОЛА, Укључујући комуникационе и информационе системе, системе за навигацију и идентификацију, аспекте интероперабилности, процедуре и терминологију.

Циљеви: Обухваћени војним задацима за достизање интероперабилности.

NBC НУКЛЕАРНО, БИОЛОШКО, ХЕМИЈСКА ОДБРАНА

Циљеви: Обухваћени војним задацима за достизање интероперабилности.

MI6 ВОЈНА ИНФРАСТРУКТУРА

Циљеви: Обухваћени војним задацима за достизање интероперабилности.